

HAC NASIL YAPILIR? KİMLERE FARZDIR?

Sami USLU

لِّلْعَالَمِينَ وَهُدًى مُّبَارَكًا بَبَكَّةَ لِّلَّذِينَ لِلنَّاسِ وَضَعَ بَيْتِ أَوَّلَ إِنَّ

عَنِ عَنِّي اللَّهُ فَإِنَّ كَفَرَ وَمَنْ سَبِيلًا إِلَيْهِ اسْتَطَاعَ مِنَ الْبَيْتِ حِجُّ النَّاسِ عَلَى وَ اللَّهِ أَمِنًا كَانَ دَخَلَهُ وَمَنْ إِبْرَاهِيمَ مَقَامُ بَيِّنَاتٍ آيَاتٍ فِيهِ
الْعَالَمِينَ

(Al-i İmran: 96)

Muhterem Müslümanlar,

Hac, lûgatta tazim edilecek makamları ziyaret kastında bulunmaktır. Şer'i mânası da "Arafatta, kendine âit olan vakit içerisinde bir miktar durmak ve ondan sonra Kâbe-yi muazzamayı usulü dairesinde tavaf suretiyle ziyaret etmekten ibarettir."

Hac; farz, vacip, nafil gibi bölümlere ayrılmakla beraber, Hacc-ı ifrat, Hacc-ı temettü, Hacc-ı kıran çeşitlerine ayrılır.

Hacc-ı ifrat: ziyaret maksadıyla yapılan hac'dan ayrı bir şekilde - ki buna umre denilir - yalnız başına yapılan farz, vacip veya nafil haçtır, ihrama girerken yalnız hacca niyet edilmiş olur.

Hacc-ı temettü : hac mevsiminde evvelâ umre için ihrama girilip, umre yapıldıktan sonra aynı mevsimde daha yurda, aile ocağına dönülmeden tekrar ihrama girilerek usulü dairesinde yapılan hacdır. Bu hac, hacc-ı ifrattan efdaldır.

Hacc-ı kıran : hac aylarından evvel veya hac ayları içinde, ihram, umre ve bir niyyet ile birleştirilip, ziyaret maksadıyla hac yapıldıktan sonra usulü dairesinde ifâ edilen hacdır. Bu hac, diğer çeşitlerden daha faziletlidir.

Haccın esasları yani farzları ikidir :

Biri, Arafatta bir müddet durmak, diğeri de Kâbe-yi Muazzamayı tavaf etmektir.

Arafat, Mekke'nin güney - doğusunda altı saatlik bir mesafede bulunan bir yerdir. Burada duruş zamanı Zilhicce ayının dokuzuna tesadüf eden Arefe gününün zeval vaktinden Kurban Bayramının ilk gününün fecir vaktine kadar olan müddetin her hangi bir cüzüdür. Bu müddet içinde Arafatta bir dakika dahi durmak farzın ifâsına kifayet etmektedir.

Arafat'ın ortasında "Cebel-i Rahmet" in yanında kıbleye karşı Allah Teaâlâya dua edilmesi efdaldır. Burası muazzam bir yerdir.

Dünyanın her tarafından akın edip gelen, yurtları, dilleri, renkleri başka, fakat düşünceleri, gayeleri bir olan binlerce ehl-i İslâm, Arafatta - kefenlere bürünmüş, kabirlerinden yeni hayat bulup mahşer sahasına toplanmış olacak - muhteşem bir beşer kütlesini temsil eder. Bunların birer nezih lisan ile Hakteâlâ hazretlerini birden tevhid ve tebcile başlamaları, bunların hazin, garibâne bir edâ ile Al-lâhü Azimüşşândan aflar ve keremler niyaz etmeleri melekleri bile heyecana getirecek ulvî, ruhanî bir manzara vücuda getirir.

Şüphe yok ki ; Allahu Teâlâ hazretleri bu garip kullarına lütfedecek, meleklerine hitaben : "Şu uzak ülkelerden gelip tozlar, topraklar içinde kalmış, kıyafetleri perişan, rah-o met ve inayetimi niyaz edip duran kullarıma bakınız! Ben Azimüşşân, onları af ve mağfiretime nail edeceğim." buyuracak, o feyyâz-ı kerîmin rahmet ve inayet denizleri dalgalanıp duracaktır.

Ne kutsi bir tecelli, ne ulvî bir mazhariyet!...

Kâbe-i muazzama, Mekke-i mükerreme şehrinde Allahüteâlâ'mn emriyle İbrahim Aleyhisselâmın ilk defa olarak veya yenilemek suretiyle yapmış olduğu dört köşeli, yüksek, mübarek bir binanın işgal ettiği mukaddes bir mevkidir. Burası, bütün ehli islâm'ın bir kıblegâhidir. Buraya, Beytullah veya Beyt-i muazzama da denilir.

Kâbe-i muazzama, Harem-i şerif ve Mes-cid-i haram denilen büyük bir camii şerifin ortasında bulunmaktadır. Bu caminin etrafında kubbeler vardır Diğer tarafları açıktır. Yedi minberi, zezem kuyusu ve İbrahim Aleyhisselâmın makamı bulunur.

Ziyaret tavafına gelince; bu Arafatta duruştan sonra Kabe-i muazzamanın etrafında yedi defa dolaşmaktan ibarettir ki bunun dört defası farzdır.

Tavafin vakti, Kurban Bayramının ilk gününün fecir zamanından başlayarak hayatın son gününe kadar uzayan bir müddetin her hangi bir cüz'üdür.

Tavafin ne şekilde yapılacağı meselesi, din kitaplarımızda uzun uzadıya açıklanmıştır. Biz, vakit kifayetsizliğinden o konuya dönemiyoruz. Ancak, bir şahsa haccın farz olması için gereken sekiz şartı nakletmek istiyoruz:

— Müslüman olmak,

— Baliğ olmak,

— Âkil olmak,

— Hür olmak,

— Haccın farz olduğunu idrâk etmek,

6 — Hac vazifesini meşakkatsiz bir surette gidip ifâ edebilmeye kâfi bir vakit içerisinde bulunmak,

7 — Hicaza gidip gelinceye kadar kendisinin ve ailesi efradının mutat veçhile nafakaları bulunmalıdır. Asli ihtiyacın dışında bir gelire sahip olmak gerekmektedir. Kira ile bir evde oturmak, haccın farziyyetine mâni değildir.

8 — Kendi hâline münasip nakil vâsıtası ve yolda yapacağı masraflara mukabil parası bulunmalıdır.

Haccın edası farz olmak için de beş şart vardır :

— Vücut sıhhatte bulunmalıdır. Bunun aksi için haccın edâ olmasına imkân yoktur. Kör veya kötürüm olanlar da bu hükümdedir.

— Haccın edası hissi mânalardan yâni hapis gibi hallerden masum olmalıdır.

— Yolda emniyet bulunmalıdır.

— Hac için en az on sekiz saatlik bir yolculukta bulunacak kadının yanında kocası veya evlenmesi kendisine daimi olarak haram olan bir erkek bulunmalıdır. Bunların da âkil ve baliğ olmaları şarttır. Refakatinde böyle bir kimse bulunmayacak bir kadın için hac etmesi farz olmaz.

— Hacca gidecek kadın, kocasından boşanmış veya kocası ölmüş ise iddeti (evlenmesi yasak olan zamanı) bitmiş olmalıdır.

Haccın sahih olması için ise şu şartların yerine getirilmesi gerekiyor :

1 — Müslüman olmak yine başta geliyor.

2 — Arafatta bulunmak ve Kabe'yi tavaf etmek.

3 — Bu iki hâl için belirli zaman.

4 — Hac niyetiyle ihram. Muayyen bir yerden itibaren giyilen dikişsiz elbisedir. Kendisine ait özel bilgiler vardır. Hacca niyetlenen müslümanlara. ilgili kitapları okumalarını hatırlatmak isteriz.

Muhterem Müslümanlar.

Hac meselesini, bu kısa hutbemizde bütün şekliyle nakletmemin imkânı yoktur. Zira haccın vâcibleri, sünnetleri ve yapılmaması gereken halleri vardır. Hepsisi uzun uzun mevzulardır. Hacca niyetlenen müslümanların hepsini güzel bir şekilde bilmeleri icabediyor. Meselâ tavafın nasıl yapılacağı, Safâ ile Mer-ve arasında nasıl hareket edileceği ve hangi duaların okunacağı, keza Arafatta bulunmanın şartlarının ne olduğu, Minâ'da taşların nasıl atılacağı ve hangi haller içerisinde bulunmanın gerektiği, son olarak kurban kesme işinin ne şekilde icra olunacağı ve bundan sonra farz olan tavafın yapılışı, başlı başına bilinmesi gereken meseleler meyanındadır. Yapacağımız her hareketi bilerek yapmalıyız. Bu husus ibâdetlerimizin kabul oluşuyla ilgilidir.

Allah hepimize, bu mukaddes beldeleri ziyaret etmeyi nasib etsin!...